תורה אור

פרט לנשחטה בלילה ושנשפך דמה ושיצא דמה חוץ לקלעים שאם עלתה תרד רבי שמעון אומר עולה אין לי אלא עולה כשרה מנין לרבות שנשחטה בלילה ושנשפך דמה ושיצא דמה חוץ לקלעים והלן והיוצא והטמא והנותר ושנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו ושקבלו פסולין וזרקו את (א) דמן והנתנין למעלה שנתנן למטה והנתנין למטה שנתנן למעלה והנתנין בחוץ שנתנן בפנים והנתנין בפנים שנתנן בחוץ והפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן מנין ת"ל זאת תורת העולה (ויקרא ו) ריבה תורה אחת לכל העולין שאם עלו לא ירדו יכול שאני מרבה את הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד ואתנן והמחיר והכלאים והטרפה ויוצא דופן ת"ל זאת ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו

אחר

שנשחטה בלילה ושנשפך דמה. לארץ ולא נזרק: ושיצא דמה חוץ לקלעים. אבל כל הנך פסולי אחריני דמכשר להו רבי שמעון כגון לן ויוצא שיצא הבשר קודם זריקת דם וטמא ושנשחט לאוכלו חוץ לזמנו וחוץ למקומו כולן מודה נמי רבי יהודה דלא ירדו וטעמא מפרש רבי יהודה במסכת זבחים בפרק המזבח מקדש (דף פד:) מפני מה אמרו לן בדם כשר שהרי לן כשר בבשר וכן כולן: והלן. דם הלן: והיוצא. בשר עולה שיצא והכניסה והעלה: והנותר. בשר שנותר חוץ לזמנו והקטירו: ושנשחט. על מנת לאוכלו חוץ לזמנו דהוי פגול: ושקבלו פסולין את דמו וזרקוהו. כגון בעל מום או שאר פסולין. ולהכי נקט קבלו פסולין ולא נקט ששחטוהו פסולין שהשחיטה כשרה בפסולין כדתנן (זבחים דף לא:) כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשרה: והנתנין למעלה. מחוט הסיקרא דקי"ל* חטאת בהמה למעלה דכתיב בה (ויקרא ד) קרנות ועולה למטה: הנתנין בפנים. על מזבח הפנימי כגון פר העלם דבר ופר כהן משיח(ג): והחטאת ששחטו שלא לשמן. להכי נקט פסח והחטאת דקיימא לן (זבחים דף ב.) כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרין חוץ מפסח וחטאת: הרובע והנרבע מוקצה ונעבד. פסולין ליקרב כדיליף לקמן בשמעתין (מ"א.): מוקצה. שיחדו לצורך תקרובת עבודת כוכבים: ונעבד. שהשתחוו לו: כלאים. פסולין לקרבן שנאמר (ויקרא כב) שור או כשב פרט לכלאים*:

אחר

פרט לנשחטה בלילה. בפרק המזבח מקדש (זבחים דף פד:) מפרש טעמא אמאי מודה רבי יהודה בהנך דלא ירדו טפי מהני ג' וקאמר לן בדם כשר שכן לן באימורין א] (ג) כשר שהרי לן כשר בבשר לכתחלה דנאכל לשני ימים ולילה אחד יוצא כשר שהרי יוצא כשר בבמה וטמא דחזי לעבודת צבור חוץ לזמנו שהרי מרצה בפגול חוץ למקומו איתקש לחוץ לזמנו קבלו פסולין וזרקו (ד) בהנך פסולים דחזו לעבודת צבור ואם תאמר נשחטה בלילה ויצא דמה נמי ליתכשרו דאין לילה ויוצא פסול בבמה כדאמר בפרק פרת חטאת (זבחים דף קכ.) וכן קבלו פסולין דלא מכשר אלא בהנך דחזו לעבודת צבור אבל זר לא דהא כשר בבמה וכן חוץ למקומו מה צריך לטעמא דאיתקש לחוץ לזמנו תיפוק ליה דכשר בבמה מיהו רש"י פי' בהמזבח מקדש (שם פד:) דיוצא (ה) *דכשר הוא דילפינן מבמה אבל הכשר דם דתמיד לא ילפינן מבמה אם לא נמצא לו הכשר בפנים אך קשה אמאי אצטריך למילף לן בדם מאימורין ואימורין מלן דבשר ופשיט מיניה באיזהו מקומן (שם דף נו.) דתנאי בנין אב מבנין אב לילף חד בנין אב לן בדם מלן דבשר וכ"ת דלא בעי למילף דם מבשר שאינו קרב אלא ילפינן מאימורין דקרבי ואימורין מבשר משום דהוי בשר מבשר מכל מקום תימה דנילף לן דמה שנפסל בשקיעת החמה דאם עלו לא ירדו מאימורין שלנו בלא מזבח בשקיעת החמה דלא מיפסלי בשקיעת החמה דמעלין כל הלילה וכיון דלן דם בשקיעת החמה אע"ג דמיפסל לא ירד מעתה גם לן בעמוד השחר לא ירד דאין חילוק ותדע דהא לן שתי לילות לא ירד אע"ג דאין כיוצא בו כשר ואפילו בבשר על כן י"ל דפסול דם לא ילפינן מאימורין שכשרים לכתחלה כל הלילה משום דליכא תרתי חדא דהוי דם מבשר ועוד דהוי פסול מהכשרו בכך ולהכי נמי גבי דם לא ילפינן מבמה דליכא נמי תרי שינויי פנים מחוץ ופסול מהכשרו בכך אבל יוצא דבשר לא תמיד וילפינן מבמה (ו) דמים הנתנין למטה שנתנן למעלה או איפכא וכן הנתנין בפנים שנתנן בחוץ כיון דכל אחד כשר בחבירו לא תרד דדם מדם בפנים ילפינן [פסול] מהכשרו ומיהו תימה יוצא דמה חוץ לקלעים אמאי תרד לר"י נילף יוצא דם מאימורין שיצאו ואימורים שיצאו מבמה או מבשר שלמים שיצא חוץ לקלעים דכשר וכיון דיוצא חוץ לקלעים לא ירד הוא הדין אפילו חוץ לחומה דאין חילוק כדפירשתי לעיל וא"ת דבפרק חטאת העוף (זבחים דף סח:) גבי זר וסכין מטמאין בגדים בבית הבליעה פריך מאי שנא שמאל דהכשירו ביום הכפורים ולילה באברין ופדרים זר נמי נילף מבמה דתניא מנין ליוצא שהוא כשר שהרי כשר בבמה ומאי פריך הא דווקא בשר ילפינן מבמה להאיך תנא ולא דם כדפרישית ותו בשמאל ולילה דהוא עבודת דם היכי יליף מהכשרו בכך *וי"ל דההיא סוגיא כר"ש דמכשיר אפילו נשחטה בלילה ויצא דמה ואפילו דם יליף מהכשרו מבמה ומבשר ונשפך דמה לפי שכבר נעשה השחיטה בהכשר או גם הקבלה כמו שאפרש ותדע דההיא כרבי שמעון דבמשנה דהתם קאמר כל שפסולו בקדש אין מטמא בגדים בבית הבליעה וכל שאין פסולו בקדש מטמא ורבי שמעון נמי בשמעתין קאמר כל שפסולו בקדש אם עלו לא ירדו והכי פריך והתניא יוצא כשר שהרי כשר בבמה וכמו דיליף ר' יהודה אימורין מבמה ה"נ לילף לר"ש פסול דם מבמה ומיהו לר"ת (ז) דגרסינן פ"ב דזבחים (דף כה:) והתניא מלק בשמאל פסול ול"צ ורק בשמאל דלא מצינו משנה זו בשום מקום ומשני פליגי בברייתא ור"ש מכשיר ההיא דפ' חטאת העוף (שם דף סח:) לא אתיא כר"ש דלדידיה מלק בשמאל כשר אלא תנא אחר הוא וסבר לה כר' שמעון ובמלק בשמאל לא סבר ליה כוותיה: **ושנשפך** דמה. נראה דלרבי יהודה תרד אפילו נתקבלה ואח"כ נשפך דומיא דיוצא דמה דאי אפילו נתקבל דאי ביוצא קודם שנתקבל כגון שיצא מן הצואר לחוץ אם כן היינו נשפך דמה דאין כלי שרת מקדש אלא בפנים כדאמר בהמזבח מקדש (שם פח.): **חוץ** למקומו. ור' יהודה נמי לא פליג אלא בג' דלעיל וקשה דבפרק התודה (מנחות דף עט.) אמרינן תודה שנשחטה חוץ למקומה *רבה אומר תרד רבא אומר לא תרד והדר ביה רבה לגבי רבא והתם אתי כרבי יהודה דקתני התם אמר רבי יהודה לא נחלקו על חוץ לזמנו שקדש הלחם על מה נחלקו על חוץ למקומו רבי אליעזר אומר קדש רבי יהושע אומר לא קדש והדר ביה רבי אליעזר לגבי רבי יהושע ויש לומר דהתם רבי יהודה אליבא דרבי יהושע קאמר דלא מקיש חוץ למקומו לחוץ לזמנו אבל רבי יהודה גופיה מקיש דקאמר בהמזבח מקדש (זבחים פד:) טעמא דחוץ למקומו דלא ירדו משום דאיתקש לחוץ לזמנו: *__הלן__. היינו לן דדם והנותר היינו לן דאימורין דאלו בשר אפילו אינו נותר ירד דכל שאינו לאשים הרי הוא בבל תקטירו: **והנתנין** למעלה שנתנן למטה. אפילו רבי יהודה מודה דלא ירדו דדם מדם בפנים יליף שפיר מהכשרו בכך כדפירשתי לעיל והכי נמי אמר *בפ"ב דזבחים (דף כז:) קתני מיהא הנתנין למעלה שנתנן למטה ולא פליג רבי יהודה וקשה דאמר בריש מעילה קדשי קדשים ששחטן בדרום מהו שירדו אליבא דר' יהודה פשיטא דירדו כי תבעי לך אליבא דר' שמעון מאי רב יוסף אמר לא ירדו רבה אמר עד כאן לא קאמר ר"ש התם דלא ירדו אלא בנתנין למטה שנתנן למעלה למטה ולעולם ששחטן בצפון וקבל דמן בצפון אבל הכא ששחטן בדרום אף ר"ש מודה דירדו דכתקונו דמי והשתא אמאי נקט הנתנין למעלה שנתנן למטה טפי מאחריני אדרבה הוה ליה למנקט נשחטין בלילה ונשפך דמה אע"ג דפליג אדרבי יהודה ואמר דלא ירדו היינו משום ששחטן בצפון אלא יש לומר דנקט הנתנים למעלה שנתנן למטה משום דמינה מייתי רב יוסף דנתנין למעלה משמע ליה דהוי בכלל עולת העוף שדינה למעלה ומלקה ומלה דמה למטה וכי היכי דהתם לא ירדו אע"פ שהמליקה לא היתה במקומה הכי נמי קדשי קדשים שנשחטו בדרום ורבה אומר הנתנין למעלה שנתנן למטה איירי דווקא בזבחים ולכך לא ירדו ששחיטה וקבלה היתה כדינה בצפון אבל שחיטת דרום ,כן מליקת עולת העוף למטה לא אם כן לרב יוסף דהוי בכלל הנתנים למעלה עולת העוף פליג רבי יהודה כדאמר התם דבשחיטת דרום אליבא דרבי יהודה פשיטא דירדו ובפ"ב דזבחים (דף כז:) אמר דלא פליג רבי יהודה וי"ל דכיון דבזבחים מיהא מודה רבי יהודה דלא ירדו שייך שפיר למימר לא פליג רבי יהודה כמו בקבלו פסולין וזרקו דקאמר נמי התם דלא פליג אע"ג דרבי יהודה לא מודה אלא בהנך דחזו לעבודת צבור ור"ש אפילו בהנך דלא חזו לעבודת צבור קאמר דלא ירדו דלא גרע מנשפך דמה שלא נזרק כלל דלא ירדו לר"ש ומיהו אין ראיה דמלינן למימר דאף לרבי שמעון בהנך דלא חזו לעבודת צבור כגון זר אם קיבל דם ירדו כיון דלא מלינו בעלמא הכשר בפנים ומבמה לא ילפינן עבודת דם אף לר"ש ונשחטה בלילה דלא ירד לרבי שמעון היינו משום דילפינן מאימורין ונשפך הדם נמי דלא ירד לרבי שמעון דווקא שנשפך אחר שכבר נתקבל אבל נשפך מן הצואר ירד דמשום שחיטה לבדה שנעשית בהכשר לא מיקרי פסולו בקדש וקבלו פסולין בהנך דווקא דחזו לעבודת צבור אף לר"ש ולא הוי פירוש קבלו או זרקו דאם כן פליג אר' יהודה דהא לרבי שמעון אפילו זרקו הנך דלא חזו לעבודת צבור לא ירדו דלא גרע מנשפך אלא פי' קבלו וזרקו אותו דם עצמו מכל מקום בלא ראיה יש לומר דשייך שפיר דלא פליג רבי יהודה כיון דמודה בזבחים וכן משמע

(א) גמ' וזרקו את דמן והנתנין: (ב) רש"י ד"ה שנתנן וכו' משיח הס"ד ואח"כ מ"ה והפסח והחטאת ששחטן שלא: (ג) תוס' ד"ה פרט וכו' בדם כשר שכן לן באימורין כשר לן באימורין כשר שהרי לן כשר בבשר וכו' בבמה וטמא דחזי לעבודת צבור וכו' שהרי מרצה לפיגולו כ"כ עיין פירוש בריש מעילה בדף ג ע"ב בפרש"י והעיקר כפ' שני דזבחים ריש דף כח: (ד) בא"ד קבלו פסולין וזרקו את דמו בהנך דחזו לעבודות: (ה) בא"ד דיוצא דבשר הוא וכו' לא נמצא לו הכשר בפנים: (ו) בא"ד וילפינן מבמה מיהו הנתנין למטה וכו' דדם מדם בפנים ילפינן מהכשירו בכך ומיהו כצ"ל: (ז) בא"ד ומיהו לר"ת דגרס פ"ב דזבחים:

[זבחים י:]

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה פרט כו' שכן לן באימורין כשר ולן באימורין כשר שהרי לן כשר כו'. כצ"ל:

[חולין לח:]

מהר"ש

עיין מהר"ש

[עיין תוס' ד"ה חוץ]

יח א מיי' פ"ג מהל' פסולי המוקדשין הל' יז:
יט ב מיי' שם הל' יח:
כ ג מיי' שם הל' יט:

ג"י מהר"ם דנפל ס'

פי' בפס' זבחים סה: בתוס' ד"ה ומוליא שכתוב שם בשם הג"ה ונב"ה נ"ל כן דהל"ג דברי תוס' ספרי אהדדי דבר"ס והליקוטים כתבו בבא ח"ע ועיין אין ראיה ומ"ש ועיין מהר"ם

◆

מוסף רש"י

פרט לנשחטה כו' שאם עלתה תרד. אבל שאר פסולין אם עלו לא ירדו (זבחים כז:).

אין לי אלא עולה כשרה. שהיא על מוקדה כל הלילה עד הבקר (שם).

והלן. שלן בשרה חוץ למזבח, והיוצא. שיצא בשרה (שם).

ושנשחט. על מנת להקטיר חוץ לזמנו כו'. מנין. שכיון שעלו לא ירדו (שם).

ת"ל זאת תורת העולה. שהיא על מוקדה שמעלה שם כל הלילה עד הבקר ולא תרד (שם פד.).

הרובע והנרבע. על פי עד אחד, שמותר להדיוט ואסור לגבוה, ונפקא לן מקראי במס' תמורה (כח.) בפ' כל האסורין (שם כז:).

והמוקצה. שהקצו לתקרובת עבודת כוכבים, והנעבד. שהשתחוו לבהמה (שם). והכלאים. שור או כשב פרט לכלאים, כי יולד פרט ליוצא דופן (שם). ומה ראית. אחר שריבה הכתוב ומיעט ולא פירש לך הכתוב מה ריבה ומה מיעט (שם).